Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

HE 134/2026 vp

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 46 a §:n, työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 76 §:n muuttamisesta

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Suomen Yrittäjiltä asiantuntijalausuntoa otsikkoasiassa.

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Huomiot esityksestä

Pidämme esitystä kokonaisuutena kannatettavana. Esityksen tavoitteena on, että lääkärin ilmoitusta koskeva sääntely vastaisi terveydenhuollon valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja koskevan sääntelyn kehitystä. Tavoitteena on myös lisätä ilmoitusten määrää ja siten parantaa työolosuhteita.

Esitetyt muutokset koskevat lääkärin velvollisuutta ilmoittaa työsuojeluviranomaiselle ammattitaudista tai muusta työperäisestä sairaudesta. Esityksen mukaan lääkärin ilmoitusvelvollisuus työsuojeluviranomaiselle rajattaisiin ammattitauteihin, mutta lääkärillä säilyisi oikeus ilmoittaa myös muista työperäisistä sairauksista työolosuhteiden parantamiseksi. Ilmoitus välitettäisiin työsuojeluviranomaiselle pääsääntöisesti terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen avulla. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 7.1.2030.

Esityksessä on lisäksi nimenomaisesti arvioitu ehdotettua sääntelyä perustuslain 8 §:ssä vahvistetun rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta. Sääntelyn on todettu olevan voimassa olevaa täsmällisempi ja siten laillisuusperiaatteen näkökulmasta myönteinen muutos.

Pidämme kannatettavana sitä, että ilmoitusvelvollisuuden soveltamisala selkeytyisi ja ilmoitusvelvollisuus rajattaisiin ammattitauteihin, koska muita työperäisiä sairauksia ei voida rajata tyhjentävästi ja ilmoitusvelvollisuuden rikkominen on kriminalisoitu.

Esityksessä säilytetään lähtökohta, jonka mukaan myös yrittäjien sairauksista ilmoitetaan, koska tieto työolosuhteiden ja sairauden synnyn välisestä syy-yhteydestä on merkityksellinen työolosuhteiden kehittämisen ja ammattitautien ennaltaehkäisyn kannalta riippumatta sairastuneen työmarkkina-asemasta. Esityksen mukaan työsuojeluviranomainen harkitsee tapauskohtaisesti, mihin valvontatoimenpiteisiin ilmoitus antaa aihetta, ja yrittäjiä koskevat tiedot voitaisiin useimmissa tapauksissa tuhota nopeasti.

Pidämme myönteisenä, että esityksessä on kiinnitetty huomiota tietojen käsittelyn rajaamiseen välttämättömään, mutta huomautamme, ettei esitys sisällä erillistä mekanismia, joka estäisi ilmoitusten johtamisen tarpeettomaan valvontaan yrittäjiä kohtaan. Tämä jää käytännössä työsuojeluviranomaisen harkinnan varaan. Pidämme erittäin tärkeänä, että yrittäjiin kohdistuvat ilmoitukset eivät johda tarpeettomaan hallinnolliseen taakkaan tai valvontaan, joka ei perustu todellisiin riskeihin.

Jatkovalmistelussa lausuntopalautteessa nousi laajasti esiin tietojärjestelmien kehitystarve ja siitä aiheutuvat kustannukset. Tähän vastattiin valitsemalla lakimuutoksille myöhäinen voimaantuloaika 7.1.2030, minkä on arvioitu helpottavan tietojärjestelmämuutosten toteuttamista ja kustannusten kattamista sekä selkeyttävän sääntelyä. Erillisistä siirtymäajoista sen sijaan luovuttiin selkeyden vuoksi.

Lisäksi kysely- ja välityspalvelun käyttövelvollisuutta ei olisi sellaisella yksityisellä terveydenhuollon palvelunantajalla, jolla ei ole käytössään potilastietojen käsittelyyn tarkoitettua tietojärjestelmää, mikä helpottaa erityisesti pienten toimijoiden asemaa.

Pidämme esitystä näin ollen kokonaisuutena kannatettavana. Sääntelyn selkeyttäminen ja myöhäinen voimaantuloaika vastaavat asianmukaisesti lausuntokierroksella esiin nostamiimme keskeisiin huoliin. Korostamme kuitenkin, että yrittäjiin kohdistuvien ilmoitusten hallinnollisia vaikutuksia sekä lääkäreille suunnatun tiedotuksen ja koulutuksen resursointia olisi syytä seurata esityksen toimeenpanon yhteydessä.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Niko Nurmela
asiantuntija